Ч. 137 (12.503). Львів, вівторок 24. червня 1930. [illegible] Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Старими, втертими шляхами.

Львів, 22. червня 1930 р.

Фантастичні, виссані з пальця „ревеляції“ львівського москвофільського органу „Русскій Голос“, про які ми писали у 129. числі нашого органу, дали всій польській пресі чергову нагоду висказати свої „золоті думки“ на тему польсько-українських взаємин. Москвофільська поголоска про підготовку якоїсь „угоди“ між польськими урядовими чинниками і УНДО, ще й до того за посередництвом митр. Шептицького, впала на плесо польської політикуючої вулиці як бомба. Всякі пресові гієни не менше від деяких поважних польських органів преси заворушились та вдарили у дзвін тріво̀ги. Словом у польській пресі запанувала переходово така пересичена „українська“ атмосфера, що навіть урядова польська агенція телеграфічна (ПАТ) вважала за доцільне здементувати „ревеляції“ львівського „русского“ органу, заперечуючи їх у цілости, щоби ту атмосферу розбити. Але й це не переконало деяких польських публіцистів, стомлених уже сензаціями польської політики, що ціла порушена „Русским Голосом“ справа не варта й торби січки.

Еедецька преса дістала просто умопомішання від „української небезпеки“, вона її перестрашилась. Та між ендеками є всеж таки і такі шовіністичні запамороченці, що тратять памороки тільки під першим враженням „катастрофи“, але по короткій хвилині такого, нешкідливого для посторонніх, але й некорисного для них, божевілля, приходять до себе: тоді відживає в них т. зв. „bacсilus nationalis canibalicus“ і вони під його впливом одним махом, а в публіцистиці, наприклад, одною статтею, виліковують усю свою братію від переполоху та паніки. Так бодай зробив відомий ендецький публіцист Новачинський, що у звязку з ревеляціями „Русск. Голосу“ та панікою, яка від них налетіла на ендеків, вшкварив статтю п. н. „Вернихороба“. „Вернихороба“ це українська проблема взагалі і в Польщі зокрема. Цією в найвищій мірі хуліганською статтею, прикрашеною такими старими теоріями як та, що українство, мовляв, є „німецькою інтриґою“ і що воно в суті своїй не творить нічого серіозного, нічого уваги гідного і що накінець небезпека для Польщі заключається не в українській проблемі, а в Німеччині, яку треба згнобити, Новачинський цілковито „заспокоїв“ свою ендецьку суспільність.

Інша польська преса старалася тільки насторожити своїх читачів перед небезпекою, або заспокоїти, бож це справа несеріозна. Польська т. зв. ліберальна, а в першій мірі соціялістична преса заняла в цій справі „вижидаюче“ становище. Підождемо, мовляв, і побачимо, що з цього вийде, а покищо це для нас неактуальне.

Тільки кілька органів польської преси використало нагоду ревеляційної горячки „Русского Голосу“ на те, щоби заняти засадниче становище до українського питання в Польщі. В основі своїй це їх становище не нове, нам добре відоме і зводиться у відношенні до українців до такої простої вимоги: все давайте, і нічого не вимагайте, бо все маєте!

Забрав слово в цій справі і львівський, колись ендецький, а тепер збебезований орган т. зв. „Зесполу сту“, „Слово Польске“, що репрезентує і пропаґує між „кресовими“ бебістами крайно фашистівські гасла. Ще перед роком передрукував був цей орган відому нашим читачам статтю б. львівського воєводи ґр. Дунін-Борковського з варшавського місячника „Дрога“. Зі змістом і тенденцією цієї статті цей орган тоді вповні солідаризувався. По році становище „Слова Польского“ в тій матерії цілковито змінилося. Перш за все цей орган карколомних політичних орієнтацій твердить, що при нинішній парляментарній системі ніякої національної проблеми, а в тім і української розвязати не вдасться. Її можна розвязати тільки при повній фашизації польського устрою, самозрозуміло, на італійський зразок, де національна проблема не істнує, бо там наказали мовчанку всім „язикам“ у межах своєї держави фашисти. А вони свої меншости безприкладно гнетуть і безпардонно нищать. Крім того цей орган твердить, що меншостева проблема в Польщі є по своїй суті виключно культурною та господарською, а не політичною.

„Завтрішня Польща, — пише „Сл. Поль.“ у передовій з дня 19. VI. ц. р. — вільна від партійно-політичної парляментарної „демократії“, — держава, в якій єдиною орґанізацією буде нарід (що за примітивне розуміння держави! — Ред.), суспільність творчої та річевої праці — клопотів з поладнанням „меншостевої“ справи мати не буде просто тому, що та справа не буде мати політичної етикети. Самозрозуміло, що зі зміною устрою не щезне з поверхні сепаратистична агітація, але в корінні будуть підтяті умовини, які для неї творить парляментарний демократичний устрій, завдяки якому ця агітація може рахувати на успіхи“. Кінчиться ця „пророча“ стаття закликом і не тільки закликом, але й домаганням розгрому, тобто ліквідації всіх українських культурних і господарських установ, бо вони—твердить „Сл. Поль.“— „є варстатами сепаратистичної політичної роботи“.

Ось так поставився до розвязки української проблеми в Польщі львівський бебесівський орган. Самозрозуміло, що твердолобі з „Русского Голосу“ можуть писати, що це „маневр“ і то зручний маневр“, щоби таким чином втопити кінці в воду та відвернути увагу суспільности від наростаючої небезпеки, якою в однаковій мабуть мірі для „Русск. Голосу“ і для поляків є „підготовка“ до угоди між урядовими колами та УНДО.

Але, лишаючи на боці „Русскій Голос“ та його „ревеляції“, слід ствердити на підставі теперішніх голосів польської преси, що польська політична ментальність у відношенні до українців є нині така сама, як була перед одинацяти літами. Поляки в подавляючій своїй більшости неґують взагалі всяке право українського народу на якіб там не було права у Польщі. Польща має їх засимілювати, проковтнути — ось програма — на яку всі погоджуються і в реалізацію якої вірять. Щож... блаженні...

Польська еміґраційна політика.

Німець ворог — зарібки лише для польських робітників! — Вивезти українців за море! — Еміґраційний Синдикат для вивозу „меншостей“. — Даймо відпір!

Зарібково-споживчу еміґрацію до Німеччини розглядає п. Заленцький знова на свій спосіб. Він її абсолютний ворог, бо Польща своєю робочою силою не сміє збільшувати національний маєток німців. „Raz musimy skończyć z tą słabością wobec Niemiec!“... „Jeżeli prowadzimy wojnę celną z Niemcami, to powinniśmy aż do osiągnięcia skutku, wszelkimi sposobami tamować wszelkie gospodarcze możliwości rozwoju tego państwa“...

Дійсно, думку пана Заленцького можна післати до опатентування. Дальше той-же автор цифрами виказує, що 80—90 тисяч сезонових робітників поляків у Німеччині привозить до Польщі річно найбільше 27 міліонів німецьких марок, а зате ті робітники своєю працею приспорюють на рік німецьким хліборобам щонайменше на 270 міліонів німецьких марок рільних продуктів. У цей спосіб руками польських робітників збільшується німецьке богацтво.

І здавалось би, що п. Заленцький буде консеквентний і таксамо, як писав про еміґрацію до Франції, напише: „Niemcy będą musieli pogodzić się z tem, że na przyszłość na sezonowe roboty z Polski wyjadą wyłącznie Rusini i Białorusini“.

Такого в статті п. Заленцького нема, бо він на німців вигукує у „Квартальніку“, а Еміґраційний Уряд дає дозвіл на виїзд до Німеччини лише робітникам полякам. З українських теренів вільно рекрутувати людей до Німеччини лише в чотирьох східньо-галицьких повітах, (з північно-західних земель взагалі не вільно рекрутувати!), з яких допущено в останніх роках до виїзду всього на всього лише кілька сот людей на загальне число 90.000 сезонових робітників з Польщі до Німеччини. Отже ясна еміґраційна політика! Український робітник нехай пропадає-гине, а польський робітник, коли ходить про заробіток, може їхати і до „пшеклентего шваба“... До Франції, до союзника Польщі, на поселення, на пропаще — то українці. До Німеччини, до ворога Польщі — польські робітники на заробіток! При цій нагоді пригадаємо, що перед війною зі Східної Галичини виїздило рік-річно на заробітки до Німеччини понад 100 тисяч українців робітників, які привозили до краю завсіди поважний гріш.

Переходячи до справ заморської еміґрації, дивується п. Заленцький, чому давніше роблено деякі обмеження у виїзді за море для українців.

І конклюдує так: „Nie umiano jej (еміґрації) należycie zintenzyfikować, ani też związać jej z naszą polityką rolną w Małopolsce Wschodniej“.

Пояснення до цього не треба. Українців вивезти — а їх землю скольонізувати. Для влекшення вивезення „меншостей“ з Польщі — каже п. Заленцький — є конечним створення еміґраційного відділу при Банку Рольнім, котрий фінансував би купно поляками поля від українців, аби ті останні мали за що виїхати за море.

В „Ґазеті Варшавскій“ з дня 3. квітня ц. р. у відповідь консулеві д-рові В. Таборові, який на однім своїм відчиті сказав, що Польща не має еміґраційної програми, написав д-р Заленцький дослівно так: „Polski problem emigracyjny został szczęśliwie pod względem programowym już od 3 lat rozwiązany, a od przeszło roku jest on już realizowany. Ta ważna praca programowa dokonaną została przez Naukowy Instytut“.

Програма ця така: „Оскільки мова про еміґрацію, то слід піддержати еміґрацію на „кресах“ можливо швидко, зменшити на них з одної сторони чисельну силу меншостей, а з другої сторони влекшити еміґрацію спеціяльно українцям і білорусинам. У звязку з тим треба здержати за всяку ціну еміґрацію поляків з кресів“.

Чи нам обурюватися на ту еміґраційну політику Еміґраційного Уряду? Радше ні. Зате ми повинні бути вдячні п. Заленцькому, що так ясно й цинічно відкрив нам цілу еміґраційну політику супроти нас, політику, яку ми зрештою бачимо на кожному кроці.

Тут зазначимо, що для цеї еміґраційної політики Еміґраційний Уряд оснував у цьому році „**Еміґраційний Синдикат**“, в якому уряд має 60 проц. уділів, а 40 проц. уділів корабельні товариства. Цей синдикат взяв у свої руки інформування еміґрантів, де треба їм їхати, та продавання корабельних карт. Від кожної проданої корабельної карти дістає синдикат 15 ам. долярів титулом провізії від корабельного товариства. Розуміється, що будуть продавані карти тих корабельних ліній, котрі „більше милі“ синдикатові, без огляду на те, чи еміґрант буде мати від них бодай сяку-таку вигоду в часі дороги. Дальше є ясною річю, що той синдикат оснований на те, аби не лише якнайбільше заробити провізії, але й вивезти за море на поселення якнайбільше українців та білорусів.

Справа просто дивоглядна! Закони під великими карами забороняють вести аґітацію за виїздом, а тут основується леґальне торговельне підприємство, яке буде в зарібкових цілях вивозити своїх громадян до Перу і йому подібних країв... З великанських доходів синдикату коштом нещасних еміґрантів дістане кількох панів директорів високі платні, а решта грошей має піти на польську торговельну фльоту, яку

Польща хоче за всяку ціну створити. Будова кораблів — дуже дорога річ. Тому в цім році основано польську корабельну лінію Америка—Гдиня. Ця лінія — це ніщо інше, як давня данська корабельна лінія, яка дала для тої цили свої три дряхлі кораблі, перехрестила їх на „Кракуса“ і т. п. В цім підприємстві має знова уділи польський уряд. Розуміється, що уряд має заплатити ті кораблі за кілька літ з доходів з бідних емігрантів. Так коштом емігрантів данці позбудуться своїх старих кораблів, а Польща буде мати зачаток торговельної фльоти.

Так виглядає польська еміграційна політика супроти нас! Це, як сказано, для нас не новина, бож прояви її бачимо на наших землях від кількох літ. Тому питання еміграції мусить стати дійсно предметом нашої пильної уваги. Пізнавши політику Еміграційного Уряду, котрий хотів би всіх нас вивезти з рідної землі, ціла наша суспільність повинна зрозуміти, що ця справа мусить стати справою цілого свідомого загалу. Тій політиці мусимо дати такий самий організований відпір, який даємо її на інших ділянках життя. Як вже було сказано, еміграція **то конечне зло,** якого серед теперішніх умовин ніхто не зможе здержати. Українська суспільність, яка вміє станути в обороні ріжних загрожених ділянок нашого життя, зуміє оборонити і цю ділянку та знайти силу і шляхи до оборони перед еміграційною програмою панів вшехполяків з Наукового Інституту у Варшаві, щоби наша еміграція по можности виходила в якнайбільшу користь народу.

М. Кігиницький.

В безконечній черзі...

УВО ПЕРЕД СУДОМ.

Останній бій оборони за долю Попадюка.

Розправа дня 21. ц. м. починається переслуханням свідка **Люби Вербицької,** емеритованої учительки з Коломиї, яка як льокаторка мешкає в домі Попадюків. Заприсяжена Вербицька зізнає, що обв. Попадюк 1929 р. від 1—15. серпня був у Коломиї, потім виїхав до Ворохти і при кінці серпня вернув до Коломиї, де перебував і підчас вибуху бомб на „Східних Торгах“. Свідок рішуче твердить, що бачила Попадюка щодня в домі родичів і що до Львова він не виїзджав. Предсідник трибуналу порівнує сьогоднішні зізнання свідка із її зізнаннями на поліції в грудні 1929, та винаходить деякі протиріччя між першими зізнаннями і другими. Предсідник дивується, що свідок у грудні 1929. менше знала про Попадюка як тепер та підозріває, що свідка підготовляла до зізнань родина Попадюка. Свідок заперечує, вияснюючи, що при перших зізнаннях вона була заскочена, схвильована і не обдумала справи, а тепер надумалась і успокоївшись, зізнає правду: Попадюк від 2. вересня до 16. вересня, коли його арештовано, до Львова не виїзджав.

Свід. Олена Івантишин, жінка учителя з Ворохти, рідна сестра обв. Попадюка, зізнає по українськи: Попадюк мешкав у її домі у Ворохті до кінця серпня, потім поїхав до Коломиї. Що-дня бачила його підчас обіду і ночував він також в домі свідка. Першу половину вересня Олена Івантишин була в Коломиї в домі родичів і що-дня бачила обв. Попадюка дома. На думку цього свідка її брат рішуче підчас вибуху бомб не міг бути у Львові. Сестра Попадюка, скінчивши зізнання, сідає між публикою і зітхнувши з жалю за братом, побожно хреститься.

Трибунал резигнує зі зізнань третього свідка тому, що справа, про яку він мав свідчити, вже достаточно вияснена попередними свідками.

Після того прочитано „урядові свідоцтва“, які виказують, що жадний з обвинувачених досі не був ще караний тюрмою. Із цих свідоцтв виявляється також, що обв. Біда 1926 р. перейшов на латинський обряд.

Біда не підложив бомб на „Східних Торгах“.

Оборонець д-р Ганкевич ставить новий сенсаційний внесок: покликати на свідка **Альбрехта Урбанського** із Праги, який ствердить, що валізку із бомбами відніс на „Східні Торги“ і залишив у льокалі член УВО **Плятон Полотнюк** із Данціґа.

На внесок оборони свідок д-р Степан Біляк міг би ствердити, що перед вибухом бомб Плятон Полотнюк був у Городку Ягайлонськім і в канцелярії д-ра Бірецького мав із обв. Бідою нараду.

Прокуратор Ліпш противиться внескові оборони, бо на його думку Альберт Урбанський з Праги на розправу не приїде, а свідок д-р Біляк, який раз тільки бачив Полотнюка, нічого конкретного зізнати не може.

Після наради **трибунал відкинув внесення оборони.**

Доказове поступування замкнене і трибунал предложив лаві присяглих аж 47 питань що до вини обвинувачених.

Всі головні питання йдуть по лінії злочину державної зради, ближчої й дальшої участи в діяльности, яка мала на меті відірвання Сх. Галичини від Польщі і домашню війну внутрі держави.

Останні внески оборони.

Після півгодинної перерви, оборона через д-ра Старосольського поставила кілька внесків щодо питань по тій лінії, щоби окрім § 58. поставити поруч питання щодо § 65. Оборонець доказує, що всі вчинки УВО шабльоново трактується в рямках § 58, тоді як кожна провинь вимагає індивідуального трактування, з великим узглядненням обставин, причин і соціяльного ґрунту, з якого виростав злочин.

Обвинувачені властиво ніякого акту державної зради не доконали, може тільки мали думки чи пляни доконати його і підтягати їх вчинки під § 58. це просто помилка. Сам комісар Івахів зізнав, що УВО тільки при якихсь вимкових політичних умовах моглаб у будуччині здійснити свій плян відірвання Сх. Галичини від Польщі, а тим самим під теперішну пору провини обвинувачених не підлягають під § 58. тільки під § 65. про нарушення публичного спокою, а не державної зради. Обєктивно діяльність УВО в теперішну пору дасться підтягнути тільки під § 65. ц.

Оборона вносить також, щоби відносно динамітового закону долучити додаткові питання в напрямі § 166. і 165. (намаганий підпал), бо матеріял підложений на „Східних Торгах“ був легковибуховий і призначений для викликання пожежі, а не для вбивання людей, як це зізнав і сам комісар Івахів. Окрім того оборона поставила внесок відносно § 2, а згідно з тим внеском обвинувачені хоч і вступили до УВО добровільно, то їх діяльність дальша не була добровільна, а була тільки виконанням наказів команди.

Прокуратор Ліпш усім внескам оборони спротивився, доказуючи, що тенденція УВО є відірвання Сх. Галичини від Польщі, що означає державну зраду. Прокуратор доказує, що бомби на „Східних Торгах“ були підложені для висадження будинків у повітря, що є злочином проти динамітового закону § 6. Екразит не є матеріялом для підпалу, тільки для вибуху.

Оборонець д-р Ганкевич піддержує внески д-ра Старосольського, доказуючи, що за ав-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Правопис і літературна мова.

XIII. Серед „одиноко компетентних“.

Куж красно говорить, але кривий писок має.

Коли до Львова прийшли перші примірники „Українського правопису“ з Харкова, „Т-во письменників і журналістів“ у Львові скликало окрему нараду, яка мала довести до порозуміння щодо головних змін у дотеперішньому правописі. Ця нарада була вислідом єдиного загального почування — повної безрадности супроти нової правописної евангелії.

Нарада мала один прекомічний епізод, що скінчився нині ще веселішим епільоґом. Представник „Наук. Т-ва ім. Шевченка“ прочитав на ній заяву, що вважає дискусію над новим правописом зайвою, бо „Наук. Т-во ім. Шевченка“ приймає його в цілости. Тоді я в дискусії дозволив собі на таку контрзаяву: „Т-во письменників і журналістів“ зложить більшу суму на добродійну ціль, коли члени **фільольоґічної** секції „Наук. Т-ва ім. Шевченка“ вивчать новий правопис до року, а тоді „Діло“ перше прийме новий правопис без застережень.

Це пахне жартом. Але всі жарти, зроблені досі на адресу нового правопису і псевдо-фільольоґів, не тільки в „Ділі“, а навіть у „Зизі“, мають якнайповажнішу основу. Останній том „Записок фільольоґічної секції Наукового Товариства ім. Шевченка“ можна читати як науковий додаток до гумористичного журналу...

В нарадах: що зробити з новим правописом? — стануло руба питання: 1. Чи може хто приймати й поширювати правила, яких не в силі зрозуміти й вивчитись? 2. Чи приймаючи їх, не збільшимо хаосу, якого саме хочемо оминути для добра чистоти, ясности й розвитку літературної мови?

Наші „фільольоґи“, що раз у рік чи місяць друкують свої праці, можуть що-року приймати який-небудь правопис, бо можуть за кожним разом дати собі виправити свої рукописи або... чхати на те, що офіціяльно прийняли й писати надалі з помилками. Ми, денникарі, на це дозволити собі не можемо.

Особи ближче ознайомлені з працями, які друкуються в т. зв. фільольоґічній секції „Наук. Т-ва ім. Шевченка“, знають, що автори цих праць не вирівняли на своїх засіданнях від довгих літ найзвичайніших розбіжностей літературної мови, не спромоглись навіть на той невисокий рівень, який здобула наша преса, що йде за розвитком нашої літератури.

Мова наших львівських псевдо-фільольоґів така, що коли вони приносять вряди-годи до редакції яку статтю, то треба в ній виправляти речення за реченням від польонізмів і москалізмів аж до стилю. Ми робимо це не тільки з т. зв. журналістичного обовязку, але і з почуванням сорому: щоби не показувати світові неграмотности добродіїв, що мають патент „науковости“. Нема сумніву, що кожному з нас, з погляду справжнього фільольоґа та знавця мови, бракує багато до компетенції „вчителя мови“. Але з таких „одиноко компетентних“ ми можемо хіба... глузувати.

Відчиніть на якій-небудь сторінці згаданий уже, товстелезний „Ювилейний Збірник“ (CL том) з працями фільольоґічної та історично-фільософічної (?!) секції*). Цей том, що подає до відома Галичині про свою „одиноку компетенцію“ „до вирішування філолоґічних питань“, начинений подивуґідною саламахою не то ріжних правописів, але й форм, що починають щезати навіть із сторінок буденної преси, редаґованої недоучками. Вже в першій статті голови фільольоґічної секції, голови Наук. Т-ва ім. Шевченка і головного речника Галичини на „Правописній Конференції“ в Харкові, находимо поруч „сливе“, „з'бов'язання“ і „зараз“ у значінні „тепер“, що наче піря папуги репрезентують „нового духа“ таку „апострофічну обильність“, що вона просто осмішує всю секцію разом з автором: „пор'ядки“, „мор'я“, „ур'ядовець“, „цар'я“! Це є клясична поглядова лекція, як виглядають у практиці прикладені в нас правила нового правопису. А поруч цих квіток — інші: „цего“, „сего“ і „отцими“ (в одній статті!), „нарічий“, „з поміж“, „з окрема“, „музея“, „мало що“, „статтією“, „угніту (!) українського слова“, зовсім буденні польонізми, як: „видавати з рамени (!) Товариства“, „учені підняли (!) думку“, „збірка винесла (!)“, „будьто (bądźto) даром, будьто за оплатою“, „поновно“, „узискані гроші“, „плантаторство устане“ (ustanie)...

А в інших статтях? Де не глипнеш, находиш: „межи ректором а підчиненими“, „не узгляднюється“ „о скільки“, „просьба о префектуру“, „учителя о стількох катедрах“, „форсував“, „визначити когось із свого рамени“, „не ходило о“... Просто шкода часу на виписування цих страховищ.

Характеристичне явище: Весь цей „Збірник“ починається ювилейною передмовою Михайла Грушевського, який згадує про те, що „наукова мова і термінологія, вироблена в наукових виданнях Т-ва ім. Шевченка, через термінолоґічні комісії київського Наукового Товариства, лягли основою сучасної української наукової мови“. Але чому самому шановному академікові вільно писати власним, своєрідно грушевським жарґоном у роді таких речень: „Сконстатувавши (!) здійснення всього того, що в невиразних обрисах (!) як далекі можливости носилося (!) перед духовними (!) очима його фун-

*) Назва „фільософічна“ залишена на спомин тої доби, коли її представником був колись д-р С. Балей, бо вона фактично не істнує.

стрійських часів у цій самій салі австрійський суд судив польських патріотів за подібні провини як вчинки УВО і цих польських патріотів карано за § 65, а не за § 58.

Трибунал по нараді **відкинув** усі внески оборони і затвердив 47 питань.

В понеділок правдоподібно промовлятиме прокуратор.

Польський Манчестер.

II. Золотий вік польського мануфактурного промислу.

Торговля — це невідлучний спітоварищ промислу, а в мануфактурній торговлі невідлучна трійця: „гандель, пшемисл і ошуство“; цього третього елементу мабуть найбільше.

У звязку з кольосальною продукцією мануфактури з одної сторони і такоюж консумцією з другої сторони мусіло відповідно зрости посереднє звено, торговля мануфактурою. І дійсно, після війни можна завважити велику кількість нових складів мануфактури, гуртівень і детайлічних склепів (т. зв. „локцьових інтересуф“). Прим. до війни було у Львові яких 30 гуртівень мануфактури, а по війні число їх зросло не менше, як вдесятеро. На око їх майже не видно, бо не містяться вони у фронтових льокалях, а десь у подвірю чи на поверсі, всі в жидівській дільниці, як от при кінці вул. Легіонів, Фурманській, Казимирівській, Різницькій, Шпитальній і т. д. А що відповідних льокалів не було, то й цілі готелі перемінилися в склади мануфактури. Гуртівні заняли в них всі кімнати на ту ціль, ба навіть тоалети. Відступне за льокалі підскочило до нечуваної висоти, за одну готелеву кімнату платили від 500—1000 долярів, бо це, видно, оплачувалося. Один такий готель при вул. Легіонів 41, у Львові назвали купці „домом варятів“, або „Яригавом“. Такий там панував рух і гамір.

Подібне явище й на провінції, де сільські жиди, витиснені нашою кооперацією, переносяться до місточок на мануфактурний інтерес. Хто вірував у Бога, чи пак у Мойсея, а не мав що робити, пхався до мануфактури, бо до торговлі мануфактурою не треба було капіталу. Вистарчало мати якийсь кутик, шильд і фірмову печатку та гроші на подорож до Лодзі; гроші на векслеві блянкети давав уже фабрикант. Таким чином „гуртівня“ була готова.

Жартують, що один жидок, який стратив у торговлі цілий свій маєток, ішов з розпуки втопитися, але стрінув по дорозі доброго чоловіка, очевидно, одновірця, який йому порадив: Дурню, як не маєш грошей, то пхайся до мануфактури! Пустилися так на мануфактуру майже всі жиди, втікачі з Рад. України, які скоро перегнали місцевих одновірців у підприємчивості і доробилися гарних маєтків, покупили люксусові мешкання та зажили й надальше „буржуями“, як колись перед революцією. Не злюбили їх за це місцеві жиди і раді були б їх якнайскорше позбутися, одначе не дадуть ради, бо вони вже майже всі постаралися про польське „обивательство“. Самі ще балакають між собою по російськи, або своєрідним жаргоном, але їх діти говорять уже по польськи.

Робили ще при мануфактурі добрі інтереси ритівничі заведення. Бо Польський Банк не хотів приймати до дисконту векслів без фірмової печатки, щоб — борони Боже! — часом не „перешварцувався“ вексель якогось обивателя, що не має нічого спільного з мануфактурою. Тому кожний мануфактурист, навіть такий, що заледви вмів підписатися, замовляв собі ріжні фірмові печатки, поздовжні й округлі, а векслі з такими печатками були більше „вальорні“, ніж з самим тільки підписом якогось магната.

Тому, що гуртівники почали використовувати інфляційну навалу і платили за товар власними вексялями, які потім викуплювали, продавши одну штуку товару, а решту магазинували, — Польський Банк почав домагатися від гуртівень (посередньо через фабрикантів) купецьких ремес. Тут дістає вдячне поле до попису цей третій елемент: „ошуканство“. За ремеси слід би віддати товар, а це шкода, тому гуртівники почали робити ремеси „власними силами“. Один портієр готелю при Різницькій вулиці у Львові відкрив таку „фабрику ремес“. Мав добрий почерк, саме такий, як у маломістечкових жидів, а до того фабрикував підписи моментально і то кожний „в інший десень“. Гуртівники платили йому за кожний підпис по золотому, подавали „доміціль“ у себе і потім самі викуплювали таку ремесу навіть скорше, як власний вексель, бо в разі протесту ошуканство вийшло би на верх. Що правда, не можна сказати, щоби цей помисл фабрикації ремес був оригінальний, бо тут напевно якийсь еврей, що знав батька Махна, використав його ідею. Цеж Махно перший, коли підробляв гроші, замісць: „Государственный банк разменевает на золотую монету“, писав на них: „Чем наши хуже ваших“ (орієнтація на більшовиків), aбо: „Гоп, кума, не журись, в Махна гроші завелись“ (орієнтація на УНР.). В кожному разі гроші батька Махна „имели хожденіе на равне с серебряною монетою“, а ремеси, фабриковані в портієра на Різницькій, були дисконтовані без перешкоди в Польськім Банку.

В тім часі повстає ще один рід торговельно-промислових підприємств, яких метою був товарообмін, чи радше, як говорили на Великій Україні, „товарообман“. Це ті, що інсерували по наших часописах і календарях: „Свій до свого“, „Не дайтеся жидам використовувати“ (хоч самі вони жиди!). „Найкраще можна проміняти прядиво і клоча на полотно й мануфактуру в такійто власній паровій ткальні...“ Висилали цілу масу відозв, реклям і прібок переважно в найбільше темні сторони Волині й Полісся, а несвідомі селяни йшли на вудку цих ошуканців, везли свою кервавицю десятки миль фірами або посилали залізницею, а тут їх просто грабили. Перше всього шахрували на вазі, дальше в ціні, а то й нічого не давали, обіцюючи, що перше мусять виробити з того прядива полотно і щойно тоді їм його вишлють. Неодин наш дядько ще може до-нині чекає на це полотно з власного прядива, тимчасом воно за кілька днів було вже в дорозі до Німеччини чи Англії, а власник „парової ткальні“ вже змінив фірму і знов розсилає відозви й реклями, наставляючи нову вудку. Нині ці фірми і „парові ткальні“ цілком побанкротували, бо селяни, навчені досвідом, вже не даються ловити на ту вудку, а крім цього ціна на лен така тепер низька, що навіть, маючи сирівець даром, не оплатиться його експортувати, бо не вернуться кошти транспорту. Польща, яка має такий кольосальний мануфактурний промисл, спроваджує із заграниці бавовну на грубі сотні мілінонів річно, хоч лен є на місці майже за безцін, а фабрик льняних виробів є всього дві, чи три. Також цікава економічна політика!

Такі „блаженні“ часи тягнулися до осени 1924 року. Коли польська валюта стабілізувалася, треба було вже платити за ті „портієрські“ ремеси ту саму вартість, яку вони мали в день виставлення, а це не всім було під силу, тим більше, що тоді була загальна скрута. Бомба тріснула і відразу добра половина тих гуртівників пішла, як кажуть у купецькій термінольогії, „унтер ді Ерде“. Вийшло на яву „ошуканство“, багато з них повтікало чи то в Палестину чи до Аргентини, а декількох більше амбітних навіть наложило на себе руку.

Так сумно закінчився золотий вік у польській мануфактурі! **Евген Чучман.**

заторів, реформаторів, провідників 40—50 літ тому (Т-во ім. Шевченка) може сказати собі „Нині отпущаєши“ і заспокоїтись (!) ::а (!) ролі наукового товариства місцевого значіння, здавши (!) все важливіше на Всеукраїнську Академію та інші установи всеукраїнського значіння...“ „А й про проблеми загально-українського характеру дуже корисно і навіть необхідно бачити в аспекті (!) взаємовідносин західних і східних українських земель, і саме сі взаємовідносини повинні обслідуватися (!) під кутом зору (!) Наддніпрянщини і Наддністрянщини, щоб про них можна було виробити собі об'єктивний суд (!)“. Таких ляпсусів, як „може колинебудь прийти їй (!) на долю“ „оскільки їх (!) дозволять зовнішні обставини“, ніяка редакція ніякого наукового журналу, що репрезентує літературу і науку, не залишила би навіть ніякому Шекспірові. Та нашим ученим вільно проголошувати: „Не треба казати тре, а тре казати треба“.

У старім збірнику приказок з початку XIX. ст. якийсь коморник з Уманщини записав сентенцію, яка могла би стати девізою галицьких офіціяльних „філологів“: „Єжели будеш письменний, пильнуй и не отступай пісьма: бо ти од него одступиш на пьядь, а воно од тебе на сяжень“.

Комізм з новим правописом у Галичині в тому, що його оборонцями, мов на глум, стали ті, що найбільше лишились позаду розвитку літературної мови Радянської України і що мають найменше даних на те, щоби засвоїти собі всі її шандкі переливи бодай у... правописі.

На вул. Чарнецького 26, звідкіля йде красномовне гасло культурних взаємин із Радянською Україною, панує досі світогляд, мова, стиль і методи праці з доби „Studium Ruthenum“.

Демонстрація фінляндських мужиків проти комунізму.

З Риги повідомляють, що протикомуністичний рух фінляндців зростає з кожним днем. Майже щодня мужики схоплюють комуністичних агітаторів і відставляють їх до кордону. М. ін. юрба вивезла автом комуністичного посла Телеса до СРСР.

На стації Гівесен так само позбулися з Фінляндії президентки центр. комуністичного бюра Гейки.

Дня 1. липня збирається фінляндський сойм. Тоді то внесуть проєкт закону, що даватиме президентові широкі повновласти для боротьби проти комунізму. На 1. липня зорганізують там великий похід селян з цілої Фінляндії до Гельсінгфорсу, на знак солідарности цілого населення з лаповцями, що виводять свою назву від міста Лапа. В тім місті повстала перша протикомуністична організація „Ригель Фінляндії“. Положення таке напружене, що може прийти до уступлення цілого теперішнього фінляндського кабінету, якого наслідником був би „Союз Ригля“.

Проти господарки регуляційної водної влади.

(Допис з Коломийщини.)

Дня 15. червня ц. р. відбулося в год. 12. вполудне на площі „Народнього Дому“ в Коломиї повітове віче в справі регуляції рік Прута і Черемоша та відшкодування для потерпівших від повені селян коломийського повіту. Віче скликав Повітовий Комітет УНДО. На віче прибуло понад 800 селян, головно з 12 сіл, що потерпіли від недавньої повені. Реферували посли Заваликут і Паліїв. Посол Заваликут, представивши теперішній стан рік Підкарпаття та висуваючи причини щорічних нещасть повені на Покутті, скритикував у гострім тоні регуляційну політику на наших землях. Викидають — казав він — часто гріш, бо ведуть латанину, а не розумну і пляново працю. Перша більша вода забирає все, а з тим і рахунки з регуляції у Чорне Море. Посол Паліїв доповнив реферат попереднього промовця звітом з обїздки пошкодованих сіл Коломийщини й Косівщини та змалював нинішнє тяжке господарське положення українського села. — В дискусії забирали голос численні промовці селяни, котрі в дуже гострій, але річевій формі критикували господарку регуляційної влади водної, що приносить такі шкоди селянству. Віче ухвалило гострі резолюції з домаганням більших кредитів на регуляцію, звороту шкід та безпроцентових позичок. Вибрано Повітовий Комітет, котрий далі буде вести ратункову акцію. Резолюції вислано центральній польській владі

НОВИНКИ

— **Шкільні збірниці ощадности.** З приводу недалекого закінчення шк. року просимо всіх Управи шкіл, в яких українська шкільна молодь мала свої збірниці постійних дрібних ощадностей, ласкаво надіслати до Ревізійного Союзу Українських Кооператив (Львів, Словацького 14) звідомлення про скількість ощадників, прибутки й розходи збірниці напротязі року, про місце льокації ощадностей та їх стан з кінцем шкільного року. За всякі завваження про умови праці та за всі побажання управляючих збірницями будемо дуже вдячні. Звідомлення просимо надіслати до кінця червня 1930 року. У Львові, в червні 1930. **Дирекція Ревізійного Союзу Українських Кооператив.**

— **На памятник у Гмінді.** На зїзді б. ґміндівців у Львові зложили на будову українського памятника у Гмінді: д-р Йосиф Білинський 4 доляри, п-і Ольга Бачинська й о. Василь Рудко по 20 зол., Богдан Гнатикевич, о. Петро Хомин, д-р Іванна Вітошинська-Коченаш, інсп. Володимир Кабаровський і Іван Полотнюк по 10 зол., Омелян Коцюбинський, Анна з Герматіїв Цегельська, Апольонія Монджейовська, Омелян Бачинський, Катря Гриневичева, Апольонія Конрадова, Андрій Адамчук, Іван Тесля, Вячеслав Алтинський, Павло Борушенко й Остап Домбровський по 5 зол., о. Дмитро Шуль, Дарія Гриневич-Витаневич і Микола Матвійчук по 3 зол., Василь Гривняк і Олександер Назаревич по 2 зол., Ярослав Шуль і Катря Лотоцька по 1 зол. Разом зложено 160 зол. і 4 доляри. Учасники зїзду кличуть ті тисячі українців, що перебували у Гмінді, прислати і свою лепту на здвигнення памятника на місці б. таборового цвинтаря. Датки проситься слати на адресу: Т-во Охорони Воєнних Могил у Львові, Руська 3, II. пов. (з дописком: На памятник у Гмінді).

— **Чи не переборщення?** Під таким заголовком була замітка в „Ділі" з 21. червня ц. р. Від редакції „Вістей з Лугу" дістали ми повідомлення, що дійсно на луговому святі вправляло 595 луговиків, 336 луговичок та 82 малих луговиків і луговичок, разом 1113 осіб. До деяких вправ, прим. ритмічних, ставало менше, бо не всі їх уміли. Але число вправляючих на площі виносило дійсно вище наведену цифру. Дальше редакція „Вістей з Лугу" зазначує, що ніколи ніякого розвалу в проводі Лугової Організації не було. Відомо загально, що в 1926 р. з людей, які були в луговім проводі, ніхто не виступив, а те, що тоді радикальна партія хотіла увійти в провід і на якийсь час взяла була під свій вплив кільканадцять лугових товариств та створила свій окр. луговий комітет, годі називати розвалом у проводі, бо в проводі лугової організації була й тоді однодушність. На луговому святі в 1926 р. не вправляло 720 луговиків, але — як подано у „Вістях з Лугу" ч. І. з 25. липня 1926 р. — до вправ станула тоді луговиків 520, і луговичок 309. Малого Лугу тоді зовсім не було.

— **Ріжні вістки.** Німецька влада не дозволила оглянути нім. панцирника „А" американському делегатови від маринарки, хоча він мав поручаючий урядовий лист. — Є вістки, що в першій половині червня вмерло в Ленінграді з голоду 48 осіб, які не могли роздобути необхідних карток на харчі. — У Берліні ведеться розправа проти д-ра Ветіца і тов., які мали підприємство торгівлі ріжними академічними титулами в ролі „д-р". — У Варшаві ювелір Руп дістав атаки божевілля, коли злодії вкрали йому бриляити. — У бранденбурськім місті Штремберг зробили операцію жінці одного інженіра, яка мала в животі від 13 літ ножиці, залишені там лікарем підчас операції апендициту; нема надії, щоби пацієнтка жила. — В м. Ессен наслідком дощу утворилась яма глибока на 15 м., в якій пропала дитина і цілий віз.

— **Недостача мешкань.** Над цією дошкульною недостачею радять тепер у міністерстві громадських робіт у Варшаві. Преса повідомляє, що з цих нарад має вийти проект, щоб злагіднити мешканеву крізу. Невідомо, чи тільки у Варшаві чи також і поза нею.

— **Німцям важко бути святими.** Папа проголосив святим німецького капуцина Конрада де Парцгам. Німецька преса підкреслює факт, що від часів Лютра Ватикан проголосив святим а тепер першого німця.

— **Проти горілки в Польщі.** Спол. Держави підписали в Вашингтоні з Польщею конвенцію проти контрабанди алькоголю до Спол. Держав з Польщею. У цій конференції є клявзулі про контролю корабельного транспорту.

— **Палкий народ.** У Буенос Айрес на спортовім майдані дійшло до кривавої бійки, яку почали грачі, виключені зі змагань. У бійці взяла участь публика; трибуни знищено, 30 осіб ранили. Поліція була безсильна.

— **Нова теорія Айнштайна.** Найславніший сучасний фізик Альберт Айнштайн заповідає публікацію своєї нової теорії, що буде доповненням і поширенням його „теорії умовности". Вже рік тому предложив він Академії Наук в Берліні свою нову працю про т. зв. „теорію піль" (смуг), якою він відтворює образ фізичного світа. Досі цей світ знав тільки дві сили: силу притягання (гравітиції) і силу електромагнетизму. Та сама сила електромагнетизму, що розяснює ночі як день і що порушує машини, живе у всьому всесвіті. Величезні метаморфози на соняшній кулі, які слабо спостерігаємо в відблиску плям на денних небесних світилах є явищами електромагнетичними. Вони вмішуються навіть у сітку наших земних телеграфів і телефонів. Увесь всесвіт це електричне поле. Крізь нього проходять дві сили, на перший погляд, суперечні по своїй природі і проявах. Айнштайн приносить нові формули, основані на нових теоріях, як погодити ці дві сили. Одночасно поняття простору й часу набирає в цій теорії нового значіння, — вони зближуються до себе і не є двома відмежованими від себе світами. Час стає одною із форм простору і його можна вивести при помочі математичних формул із прикмет простору. Простір стає единою, всеохоплюючою едністю світа. Є це одна із ідей про повну гармонію світа, про яку мріяв Кеплер. Заждемо на видення цього твору великого вченого і побачимо, як його зустрінуть інші вчені.

— **Виграла 8.500 дол.** В 1927 р. капітан корабля Авсонія, англійської лінії Кунард, не хотів пустити нюйорчанки Вініфред Стіл, на корабель в Шербургу. Пані Стіл була заплатила корабельну карту в обі сторони і хотіла вертатись до Америки. Але, що вона сподівалась приходу дитини на світ, капітан викинув її з корабля, а корабельна служба ще підняла її на сміх. За це вона заскаржила товариство і суд тепер щойно признав їй відшкодування у висоті 8.500 дол.

Замкнення неотвореної соймової сесії.

На основі 25. уст. конституції президент Мосціцький замкнув із днем 21. червня 1930 р. надзвичайну сесію сойму. Опозиційні соймові клюби заповідають, що вже найпізніше у вівторок предложать президентові держави нове внесення з підписами 1/3 части законного числа послів у справі скликання сойму на надзв. сесію. Кажуть, що і цю сесію стрінула би така сама доля, що й попередні. Щойно з кінцем жовтня відбулася би звичайна, бюджетова сесія. Її можна буде відложити на 30 днів, а потім її вже не можна замкнути. Тоді розвяжуть сойм і розпишуть нові вибори. Вибори відбулися би в зимі.

Ціни збіжа пішли вгору.

На варшавській збіжевій біржі від кількох днів ціни збіжа пішли вгору. Причиною того є, що уряд постановив набути більшу скількість збіжа для державних збіжевих резерв. Рільний Банк предложив рільним організаціям і фірмам зложити оферти на доставу в найкоротшім речинці заг. 300 вагонів збіжа.

Новий комісар Каси Хорих.

Дотеперішнього комісаря Каси Хорих у Ченстохові д-ра Йос. Марчинського призначили на становище комісаря Каси Хорих у Львові.

Ще один театр у Львові?

У неділю відбулося віче львівських акторів, що були анґажовані за попередньої дирекції. Тепер, з причини основної реорганізації всіх ділянок, нова дирекція приймає нових акторів. Актори ухвалили ріжні резолюції, м. і. постановили просити компетентні чинники, аби помогли створити ще один театр у Львові, що дав би працю безробітним акторам.

Присуди трьох українців.

Перед перемиським окр. судом відбувалася розправа проти Ів. Фединяка, хлібороба, Мик. Дацка, кравця та Петра Сірого, обвинувачених у цьому, що від підстаршини 1. полку танків із Журавиці старалися видістати тайні військові документи в справі мобілізації на випадок війни. Підстаршина Майжак повідомив про все військову владу, а ця передала справу поліції. Трибунал засудив Фединяка на 4 роки, Дацка на 2 роки а Сірого на 17 місяців тюрми. Розправа відбувалася при замкнених дверях.

Директор-дефравдант убийником.

Поліція в Лешні (Познанщина) прийшла до директора Банку Людового, Каз. Ольшевського, аби його арештувати за дефравдації. Ольшевський вбив шподовника поліції Бальцера, а себе зранив у живіт. У безнадійнім стані відвезли його у шпиталь.

Демонстрація перед польським консулятом.

Дня 22. червня в Гамбурзі перед польським консулятом ок. 300 комуністів демонструвало проти Польщі та домагалися увільнення політ. вязнів у Польщі. В поході, що йшов двічи, несли транспаренти з протипольськими написами.

Буревій над Київом.

(АТЕ). Над Київом перейшла нагальна буря з градом і зливою. Буревій лютував кілька годин. Найбільше потерпіло передмістя Куренівка, де вода подекуди сягала 2 м. Вода залила кілька промислових підприємств і ок. 50 домів та заподіяла великі шкоди. Населення опанував переполох. Влада вислала у Куренівку військо, щоби вдержувало порядок і не допускало до ексцесів.

Комісаріят освіти видає енциклопедію.

(АТЕ). З Харкова повідомляють, що комісаріят освіти організує акційну спілку для видання великої енциклопедії в українській мові.

Заборона будувати церкви.

(АТЕ) Президія ВЦК-ту Радянської України на внесення ради нар. комісарів приняла ухвалу, яка забороняє будувати нові церкви в цілій Рад. Україні. Заборону цю видали тому, що з ріжних округів приходили вісти, що населення збирає фонди на будову нових церков на місце церков, замкнених урядом.

Еспанський король в Англії.

З Мадриду повідомляють, що король Альфонс із кн. Мірандом виїхав у Льондон. Побуде там ок. два місяці.

Зі спортового життя.

Лехія-Україна 4 : 1 (2 : 1).

Перша програна української дружини в цьогорічних змаганнях за мистецтво А-кляси, і то програна заслужена, хоч і не в таких розмірах. Україна держалася незле до часу, коли впав третій голь до її воріт, що розбив усі надії грачів на вирівнання. А коли по хвилі суддя подиктував ще й карного проти України, якого Лехія використала, ведучи 4:0, то тимсамим програна України була припечатана. Після того українська одинацятка зривалася ще кілька разів до випадів і нераз загрожувала воротам противника (один стріл Лисика відбився від поперечки), одначе супроти залізної оборони Лехії була безсильна і не вділа нічого. Всеж таки, не зважаючи на ту програну, Україна робила загально незле враження. Програла, бо противник її був значно сильніший, а передовсім вирівняний у всіх місцях, підчас коли в Україні було кілька слабих місць (Сич у нападі, Воробець і Цимбала в помочі). Також трійця нападу, хоч кожний поодиноко працював добре, не виявила ні відповідного зіграння ні взаїмного зрозуміння. Лехія вміла використати дуже зручно всі ті слабі місця і перемогла розмірно легко свого найтяжчого суперника, що видвигнуло її на чоло табелі мистецтв А-кляси. Україна утвердилася після вчорашньої програної на третьому місці. Одинокого голя для України стрілив Петрів (з карного) в 4. мін. змагань. Видців ок. 2.500. Суддя п. Курцвайль.

Лігові змагання.

Львів. ПОЛЬОНІЯ—ЧОРНІ 2:0 (1:0). Чорні в полі добрі, перед воротами мали ще більшого пеха, як Україна, перестрілюючи або стріляючи в поперечку з кількох т. зв. певних позицій. Після цієї програної становище Чорних у Лізі є незавидне.

Лодзь. ПОҐОНЬ—ЛКС 3:3 (2:2).
Краків. ВИСЛА—РУХ 4:2 (1:1).
Познань. ВАРТА—КРАКОВІЯ 1:0 (0:0).
Варшава. ЛТСҐ—ВАРШАВЯНКА 4:2 (2:1

Мистецтва А-кляси.

Львів. ГАСМОНЕЯ—РЕСОВІЯ 3:0 (1:0).
Перемишль. ПОЛЬОНІЯ-ЧОРНІ І. Б. 5:0 (1:0)
Золочів. ПОҐОНЬ (Стрий)—ЯНІНА 1:0 (1:0).

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: **„КОНТРОЛЬОР СПАЛЬНИХ ВАҐОНІВ"**, фарса на 3 дії А. Біссона.

Ця песа ще з тої доби, коли голос схованого в кутку грамофону міг лякати тещу, що це голос з — неба. А що цей небесний чи пекольний-винахід грає дуже важну ролю в усій комедії, а режісерові нелегко його заступити якимсь іншим, то песа видається старою, наче головний її сюжет. А проте головний сюжет майже не змінився за 30 літ у французьких фарсах: у них мужі невпинно зраджують жінки, роблять це і нині необережно, і досі кінчать заслуженою карою. Кара ця буває дуже „прикладна": — подружа пара годиться на згіршення тещі і... авдиторії.

Фальшивий контрольор спальних ваґонів не ширить великої деморалізації; він виїздить потайки від своєї жінки та рідні на провінцію, де закохався в 19-літній гусці і хоче задля неї розвестись. Які з цього виходять комплікації — можуть уявити собі всі ті, що знають, чим пахне французька фарса.

Актори грали її з недбайливою добросердістю характеристичною для канікули. Публика, що не домагається від таких пес нічого більш як нагоди до сміху, тішилась скрипучим грамофоном і тещою, облитою сифоном.

М. Р.

Дописи.

ЗАДНИШІВКА, пов. СКАЛАТ. (Посвячення Народнього Дому). Дня 25. травня ц. р. відбулося посвячення Народнього Дому в Заднишівці при кількатисячнім здвизі народу села Заднишівки, місточка Підволочиськ та довколичних сіл. Акту посвячення довершив о. прелат Куницький при співучасти дооколичних священиків. Після церковного посвячення нарід зібрався на громадській площі перед домом, де голова місцевої читальні „Просвіти" п. Войтович привітав зібраних святочною промовою, переповідаючи коротко історію будови дому та вказуючи на значіння того дому для села. По нім місцева селянка п. Масловська короткими, але ядерними словами привітала присутніх іменем жіноцтва села Заднишівки, вказуючи рівночасно на заслуги того жіноцтва при будові дому. По ній хотів забрати голос о. посол Куницький, та присутній на святі ко-

мандант поліції не допустив до того, кажучи, що це не є в програмі свята, а заразом загрозив розвязанням свята, оскільки би посол дальше говорив. Аби не розбивати свята, о. посол Куницький зійшов з трибуни. Опісля слідував привіт голови філії „Просвіти" в Підволочиськах, виголошений д-ром А. Жуковським, привіт від читальні „Просвіти" в Підволочиськах, виголошений д-ром Д. Сеником, привіт від Кружка „Союзу Українок" у Підволочиськах, виголошений п. С. Сениковою та привіт від філії „Просвіти" у Скалаті, виголошений д-ром А. Тригубчаком. Привіти були переплітані піснями хору читальні „Просвіти" в Заднишівці. Перед закінченням свята о. прелат Куницький виголосив, не зважаючи на спротив команданта поліції, привіт від Української Парляментарної Репрезентації. Місцевий парох о. Патрило подякував присутнім за участь у святі. Відспіванням національного гимну закінчено це небуденне у скалатському окрузі свято. При тому слід зазначити, що місцевий „Стшелєц" зібрався на сусіднім подвірю і некультурними вигуками хотів перешкодити тому святові. Аранжери свята звертались до поліції, аби спинили демонстративні виступи „Стшельца", але поліція відповіла, що інтервеніювати не може, бо демонстранти знаходяться на приватнім подвірю. А треба знати, що вони були відділені від трибуни 4 до 5 кроків. Щойно на заяву аранжерів, що в такому стані не будуть відповідати за евентуальні більші наслідки тої демонстрації, демонстранти успокоїлися. Наша Парляментарна Репрезентація певно поінформує відповідні чинники про поведінку поліції і її команданта Юзефа Наймана, щоб на будуче поліційні орґани знали, в який спосіб мають поступати при відповідних нагодах. При кінці зазначимо, що хоч у програмі свята була поміщена точка „Привіти від товариств і поодиноких осіб, беручих участь у святі", і хоч староство позволило на це свято на основі дотичної програми, то командант поліції не допустив до слова, крім о. прелата Куницького, також інших людей та відпоручників товариства з привітами, мотивуючи свій заказ тим, що в програмі нема вичислених поіменно осіб, які мають забирати слово. Інакше кажучи, аранжери свята повинні були на думку того пана подати згори особи і зміст їх промов, що є навіть фізично неможливе, бо ніхто наперід не знає, яке товариство буде на святі заступлене. Того врештою навіть сам староста не домагався. — **Учасник.**

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Стефанія Познанська, студентка III. року фармації унів. у Вильні, померла по 2-літній недузі дня 15. червня ц. р. в домі своїх родичів у Копичинцях. Похорони відбулися 16. червня ц. р. Покійниця — це також одна з тих жертв, що їх складає наше студентство, скитаючись для науки на чужині, де серед невідрадних обставин набирається тяжкої недуги й упадає на шляху вже так близько своєї цілі. Масовою участю в похоронах громадянство зложило Покійній дяку за те, що змагалась за краще завтра українського народу. — В. Їй П!

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Богдан Лепкий: **„Вадим"**, повість з княжих часів. Львів, 1930. Накладом Видавничої Кооперативи „Червона Калина". Стор. 228. Формат 8°.

Ол. Бабій: **Перехрестя.** Поезії, видавництво „Новина". Стор. 68.

І. Раковський: **„Рослини, їх будова й життя".** Основи ботаніки. Накладом „Просвіти" (Фонд „Учітеся, брати мої"). Ч. 12. Львів, 1930 (на заголовній сторінці подано помилково рік 1927. Книжка в тому році почала друкуватись, а появилась у 1930 р.). Сторін 496. Форм. 8°.

І. Мазепа та П. Феденко: **„З історії української революції".** Прага, 1930 р. (Відбитка із Збірника памяти Симона Петлюри). Зміст: І. Мазепа: Творена держава; П. Феденко: Повстання Нації. Стор. 96. Форм. вел. вісімки.

Проф. Ол. Мицюк: **„Евразійство".** Прага 1930. Стор. 28. Форм. 8°.

Л. Я. Живний: **Нове завдання книгозбірень та інформаційні установи.** Переклав з чеського Левко Биковський. Каліш 1930. Накладом Видавничого Т-ва у Варшаві. Стор. 48. Форм. 8°.

Ст. Тудор: **„Молошне божевілля"**, патетична повість про міру й колектив. Видавництво „Вікна". Львів, 1930. Стор. 90. Формат 8°.

Е. Мисевич: **„Гарна грішниця"**, траґіфарса на 2 дії. Львів, 1930. В—во „Русалка". Стор. 16.

І. Лучишин, інж.: **„Наш світ".** Земля, сонце, місяць, планети і зорі, їх вигляд та рухи. Львів, 1930. Видавництво „Самоосвіта". Сторін 40.

О. Слободич: **„Боротьба світів на Україні".** Нарис історії української революції 1917—20 рр. Часть II. Львів, 1930. Видавництво „Самоосвіта". Стор. 40.

Ген. Всеволод. Петрів: **„Спомини".** Частина III. Від кримського походу до гетьманського перевороту. Львів. 1930. Накладом Кооп-ви „Червона Калина". Стор. 164. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

„Життя і Знання", популярно-науковий журнал Т-ва „Просвіта". Рік III. Ч. 9. Львів, 1930. Зміст: А. Річинський: Серед лицарів грізних; Ів. Пашкевич: Прогулька до тисів; Г. Дрогомирецька: З історії музики; А. Юлінек: У Форда і про Форда; П. Дорецький: Одна з „єгипетських язв"; А. Ластовецький: Явище Рамана; В. Королів-Старий: Тваринний вік; Ів. Яровацький: Бактерії чи дрібноживці; М. Бардега: Дещо з історії садівництва та про його значіння; А. Чайковський: Покрівля; І. Борковський: Муміфіковане тіло римського леґіонаря Фібія Цестера; З чого роблять панамські капелюхи?; Всячина.

„Кооперативна Республика", кооперативно-суспільний місячник. Рік вид. III. Ч. 6. Львів, червень 1930. Зміст: К. К.: Дещо самокритики; Кругом колективізації; К. Коберський: До питання про причини низьких цін збіжа; А. Жук: Територія Великої України та її поділ на економічні райони; І. Кочержук: Про раціоналізацію управління кооперативами; Вибір з писань кооперативних письменників; О. Охрим: Вкладка і позичка в кредитових кооперативах за 1. квітень 1930 р.; Господарська хроніка.

„Нива", часопис присвячений церковним і суспільним справам. Зміст: о. д-р Г. Костельник: „Царство небесне" в Євангелію; о. П. Хомин: Католицька Акція; о. Л. Вань: Нові думки про методу науки религії; о. д-р М. Горникевич: Маніфестаційний протест проти релігійного терору на Радянщині; о. Р. Рабій: Душпастирська любов; о. Петро Хомин: Унійна конференція в Пінську; Нові книжки; Всячина; Проповіди.

„Українська Школа", часопис Т-ва „Учительська Громада" у Львові. Зміст: Андр. Алеськевич: Державна ґімназія в Дрогобичі за української влади; д-р О. Макарушка: До реформи середньої школи; С. Л.: Огляд праці з ділянки педаґоґіки і шкільництва у чужинців; Звідомлення кружків; Хроніка; Й. Назар: Рецензія на Латинські Вправи; Звідомлення Головного Виділу; Некрольоґи.

„Кооперативне Молочарство". Рік V. Ч. 6. Львів, червень 1930. Орґан Краєвого Молочарського Союзу.

„Село", неперіодичний орґан українського аґрарного товариства. Ч. 2. Прага 1930.

„Культура", журнал культурного, суспільного й політичного життя. Львів, червень 1930. Ч. 6. Рік вид. VIII.

„Зиз", журнал сатири й гумору. Рік VII. Ч. 11. Львів, червень 1930.

„Вісти з Лугу", письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці. Рік вид. V. Ч. 6. Львів, червень, 1930.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 23. червня, год. 8 веч. Контрольор спальних вагонів (знижка).

Малий Міський Театр:

Понеділок, 23. червня, год. 8. вечер. Поїзд-марево (ціни популярні).

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Співець Монпарнасу".
КАСІНО: Сексуальна гігієна.
КОЛЬОСЕИ: Пат і Патахон як Дон Кіхот. Він не має щастя. Пластуни горою.
КОПЕРНИК: Дівча з U. S. A. Шотляндський експрес.
ЛЕВ: З причини відновлення салі й інсталяції звукового апарату Кіно зачинене.
МАРУСЕНЬКА: Дівча з U. S. A. Шотляндський експрес.
ОАЗА: Батьку! (Капітан Сорель і його син).
ПАЛЯС: Звукова фільма: Небезпечна жінка.
ПАН: Останній син.
ПАСАЖ: Гроза Тексасу. Чорний птах.
ПРОМІНЬ: Опирі Варшави.
СТИЛЕВЕ: Мученик спорту (Гарольд Льойд). Марнотравний син.
ФАТАМОРГАНА: Шехерезада.
ХИМЕРА: Серце летуна.
УТІХА: Темпо, темпо! і Бастер Кітон як спортовець із любови.

Програма радіо.

Вівторок 24. VI. 1930

ЛЬВІВ (385,1) 18·00 Концерт з Варшави. 18·50 Всячина. 19·50 Опера. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·40 Фінська музика. **Лайпціґ** (259) 19·30 „Співаки з Норимберги" Вагнера. **Братислава** (279) 18·00 Словенська музика. **Талин** (296) 18·30 Концерт баритон. **Брно** (342) 12·00 Оркестра. **Штутгарт** (360) 19·30 Легкий концерт фільгармонії. **Букарешт** (394) 17·00 Легка музика і румунська. **Берлін** (418) 16.30 Концерт капелі. **Рим** (441) 21·02 Квартет. **Прага** (487) 19·30 Оперетка „Трьох мушкетерів". **Відень** (516,3) 15·30 Концерт капелі. **Будапешт** (550) 19·00 Мадярські пісні. **Харків** (1304) 20·00 Авдиція артист. **Москва** (1481) 18·45 Казка про Царя Султана.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича. 2341 1—?

Косів:
24. VI. „Шлях до пекла" премієра.
25. VI. „Базар".
28. VI. „Плач Ізраїля" премієра.

Кути:
26. VI. „Шлях до пекла" премієра.
27. VI. „Базар".

Жабє:
29. VI. „Шал життя" премієра.
30. VI. „Базар".
1. VII. „Шлях до пекла" премієра.
2. VII. „Пан Твардовський".

Готується до постановки: „Альрауне", „Цариця Мадагаскару", „Memento". **Дирекція Т-ру прийме зараз добру піяністку і скрипака на добрих умовах.**

Дирекція жін. учит. семинарії С. С. Василіянок у Львові (вул. Потоцького ч. 95) подає отсим до відома, що вступні іспити на І. курс семинарії відбудуться декційним способом в днях 26, 27, 28 і 30 червня ц. р. До подань треба долучити: останнє шкільне свідоцтво, метрику хрещення, свідоцтво лікарське і свідоцтво щіплення віспи. — Вступні іспити на II, III. і IV курс відбудуться 25. і 26. червня; на сих трьох курсах буде вільних всего по 2—3 місця. — Вписи до школи вправ I—VII кляси відбудуться 28. і 30. червня від год. 8. рано. Семинарія і школа вправ мають права державних шкіл. При семинарії є інтернат, в якім учениці можуть найти приміщення і старанну опіку. 2321 2—2

Торговельна Школа Т-ва „Просвіта" з кооперативним напрямом у Львові, вул. Корнятків ч. 1. III. поверх приймає ВПИСИ до дня 1. липня 1930 р. від год. 10—12 рано особисто й письменно за предложенням метрики, останнього шкільного свідоцтва і 10 зол. вписового. Пізніші зголошення будуть прийматись тільки в міру вільних місць. — **Управа.**
2304 6—15

Українська гімназія Р. Ш. в Яворові. Вступні іспити до І. кляси відбудуться 28. червня, а до клас II—VIII. відбудуться в днях 25, 26 і 27 червня ц. р. Рівночасно повідомляється, що гімназія отримала на шк. рік 1930/31 **право прилюдности.** (Розп. М. В. Р. і О. П. з дня 5 червня 1930. Ч. II—11272/30). — **Управа гімназії.** 2329 2—3

Вступні іспити на І курс дівочої учит. сем. Р. Ш. у Львові вул. Мохнацького ч. 12 дня 28. червня в 10. год. рано, а на вищі курси, II—IV, дня 26—28. — **Управа семинарії.** 2344 1—2

Всен. 7. кл. хлопяча шк. ім. Б. Грінченка у Львові: вписи до всіх клас почавши від 25. червня що дня рано і пополудні в Управі школи, Городецька 95. — Приватні іспити 30. червня в год. 8. рано. — **Управа.** 2343 1—1

Спис жертв для Лемківського Т-ва „Український Народний Дім" у Синоці. Зложили в золотих: д-р Мих. Литвинович, Станиславів — 2, Стеф. Гладишовський, Калуш — 2, Т-во Взаїм. Кредиту „Дністер", Львів — 20, О. Малиневич, Освенцім — 1, о. Петро Андрейчик, Віденське — 10, Франц Вінтер, Дрогобич — 2, Василь Рихвицький, Краків — 10, о. Іван Бучко, Львів — 5, „Маслосоюз", Львів — 100, мітр. о. Базюк, Львів — 10, Юл. Карпінський, Гаї Ниж. — 2, Антін Костирка, Стрий — 12, інж. Вол. Крупка, Ящів — 10, ґімназ. Інститут, Перемишль — 20, о. Дм. Стек, Станиславів — 2, чехословацька Спілка Акційна Фр. Медікар-Умрат і Ска, Львів — 20, Лев Чубатий, Львів — 2, д-р Ів. Боцюрків, Бучач — 10, д-р Йосиф Пеленський, Ярослав — 5, д-р Теод. Ваньо, Золочів — 2, Володимир Лепкий, Коломия — 3, ред. час. „Народня Справа", Львів — 5, „Народня Справа", Львів — 4, о. Ів. Жарський, Глудно — 1, д-р Осип Когут, Богородчани — 5, Ів. Білик, Бережани — 1, Ів. Раставецький, Львів — 10, Михалевський Ів., Коломия — 2, д-р Вол. Мурович, Заболотів — 10, Теод. Романишин, Стрий — 5, адмін. час. „Громадський Голос", Львів — 5, П. Зубрицький, Порохник — 3, Олекса Салик, Ходорів — 10, чит. Т-ва „Просвіта", Дрогобич — 5, Ів. Боднар, Тернопіль — 2, Мих. Мачко, Перемишль — 2, Іван Кандяк, Львів — 1, Т. Галькевич, Головецько — 1, Вас. Чепіль, Підбуж — 1, Сав. Попович, Павлів — 2, д-р В. Свідерський, Білий Камінь — 5, Дорошівна Мар., Дашки — 2, Мик. Полек, Львів — 5, о. Ник. Будка, Львів — 3, Василь Букатович, Балиці — 10, Полошинський Теоф., Борислав — 5, Коваль Вас., Чортків — 5, Осип Нестор, Дрогобич — 10, П. Собків, Полове — 5, д-р Мих. Шкільник, Перемишляни — 3, о. Вас. Лах, Ліщини — 2, Дмитро Угрин, Дембна — 10, інж. Олекс. Пежанський, Львів — 5, Дарія Новосад, Львів — 1, д-р Андрій Ластовецький, Львів — 5, Вол. Гнатевич, Тудорковичі — 1, Налисник Ів., Краків — 5, Кокорудз Теод., Краків — 5, церков Болохівці—3.84, М. Балаким, Львів—2, д-р Полохайло, Любачів — 1, Петро Мосюк, Яблонів к. Колом. — 3, Олена Кульчицька, Перемишль — 3, Ольга Кульчицька,

Білянс на день 31. грудня 1929 р.

Товариства взаїмних обезпечень на життя і ренти „КАРПАТІЯ“

Чинний стан

		золоті:
1.	Каса	4.159·21
2.	Кредитові інституції	17.023·12
3.	Вартісні папери	262.730·—
4.	Позички під застав власних поліс	5.921·22
5.	Належитости з титулу задержаних премійних резерв	131.241·74
6.	Агенти	3.392·96
7.	Ріжні з титулу залеглих премій	5.194·86
8.	Товариства обезпечень	28.048·—
9.	Інші довжники	1.050·—
10.	Бюрові движимости	4.000·—
		462.761·11

Довжний стан

		золоті:
1.	Резервовий фонд	378·99
2.	Інші капітали і власні фонди	6.873·25
3.	Основний фонд	220.000·—
4.	Обезпеченевий фонд	55.563·13
5.	Резерва на неурегульовані шкоди	8.900·12
6.	Інші фонди і технічні резерви	53.587·50
7.	Належитість з титулу задержаних реасекураторам премійних резерв	64.328·95
8.	Товариства обезпечень	49.614·04
9.	Інші вірителі	20·—
10.	Незаплачені податки і оплати	336·45
11.	Інші пасива	2.863·94
12.	Білянсова надвижка	294·74
		462.761·11

Рахунок зисків і страт за 1929 рік

Зиски

		золоті:
1.	Чистий дохід з майна Товариства	14.835·73
		14·835·73

Страти

		золоті:
1.	Білянсовий недобір у звітовому році на рахунку обезпечень	12.915·36
2.	Страта на курсі чужих валют	25·63
3.	Відписано з вартости движимостей	1.600·—
4.	Білянсова надвижка	294·74
		14.845·73

РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ:
Микола Заячківський вр., Д-р Юлій Савчак вр., Ілько Лисий вр.

ДИРЕКЦІЯ:
Ярослав Колтунюк вр., Бронислав Янів вр.

Білянсову надвижку, осягнену через Товариство взаїмних обезпечень на життя і ренти „Карпатія“ за 1929 рік в квоті зол. **294·74**, приділено до резервового фонду Товариства. — Дирекція.

Перемишль — 3, Мик. Івасюк, Самбір — 20, Опарівська Юлія, Петр. Воля — 5, Вол. Михалевич, Краковець — 5, Калитяк Іван, Львів — 2, Фединський Олекс., Станиславів — 1, о. Погорецький Ем., Жовква — 4, Коренець Денис, Львів — 5, чит. Т-ва „Просвіта“, Винники — 10, Мик. Кокольський, Стрий — 5, д-р Денис Щуровський, Мельниця — 3, Гарасим Петро, Краків — 6, Голійчук Теод., Перемишль — 2, інж. Тешенко Стеф., Здолбунів — 5, Добущак Ів., Львів — 3, д-р Лепкалюк Мих., Галич — 3, інж. Яворський Юл. — 5, Криницький Ів., Стрий — 250, о. Гавришо Омелян, Урмань — 2, о. Бордуляк Тим., Ходачків Вел. — 2, інж. Дурбак Павло, Львів — 5, Гайдяк Маріян, Станиславів — 3, Ганулек Григ., „Русалка“, Львів — 30, д-р Макарушка Остап, Львів — 5, інж. Горницький Теоф., Станиславів — 2, д-р Мудрецький Дм., Чесанів — 5, Кокоруда Ілля, Львів — 2, Гоза Теодор, Перемишль — 5, д-р Музика М., Львів — 2, Робітнича Громада, Борислав — 20, нот. Гудзович Ю., Бурштин — 5, Івасиків А., Півниська — 2.50, Данилович І., Турка н. Ст. — 5, О. Кисілевська, Коломия — 10, о. Мартинків Ос., Стрий — 3, Гординська Михалина, Ваньовичі — 10, д-р Фільц, Яворів — 1, парох. уряд, Чашин — 5, чит. Т-ва „Просвіта“, Балинці — 5, Макух Сем., Гутисько — 2, Ганушевич Лев, Львів — 3, Яртимець А., Краків — 1, Еліев Вас., Сокаль — 3, д-р Блюй Вол., Перемишль — 2, Кольцьо Григорій, Перемишль — 6, д-р Калин І., Тернопіль — 5, Грабовенський Богд., Коропець — 5, Гаврилів В., Головецько — 2, Пилипчук І., Шавник — 5, Яблонський І., Камешниця — 3, д-р Бабій Вол., Львів — 3, Левицький Стеф., Підгайці — 10, „Народ. Дім“, кооп., Дрогобич — 50, Крипякевич Лев, Бережани — 2, Борис Ф., Стрий — 20, Франко Т., Решів — 5, Ярмолюк В., Сокаль — 3, д-р Партицький Й., Станиславів — 7, Кравич Ів., Яворів — 5, о. Білинський Ст., Самбір — 1, о. Лещук О., Рава Р. — 3, інж. Кравців Мих., Стрий — 5, Лемпицька Нат., Гремблів — 2. — **Жертводавцям складає Виділ Т-ва сердечну подяку і просить, щоби всі Громадяне, що одержали відозви з чеками, надіслали свої жертви.**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.